एकात्मिक आणि शाश्वत वस्त्रोद्योग धोरण, २०२३-२८
जुन्या वस्त्रोद्योग उत्पादनांच्या पुनर्प्रकियेसाठी स्थापना करण्यात येणाऱ्या नवीन पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पांना भांडवली अनुदान देण्यासाठी मार्गदर्शक सूचना.

महाराष्ट्र शासन
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग,
शासन निर्णय क्र.धोरण ११२५/प्र.क्र.७९/टेक्स-५
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक:- १७ ऑक्टोबर, २०२५

वाचा:-

१) सहकार, पणन आणि वस्त्रोद्योग विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: धोरण २०२३/प्र.क्र.८१/ टेक्स-५, दि. ०२ जून, २०२३.
२) सहकार, पणन आणि वस्त्रोद्योग विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: धोरण २०२३/प्र.क्र.८१/ टेक्स-५, दि.१२.१२.२०२३.
३) सहकार, पणन आणि वस्त्रोद्योग विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: धोरण २०२३/प्र.क्र.८१/ टेक्स-५, दि.०६.०३.२०२३.
४) सहकार, पणन आणि वस्त्रोद्योग विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: धोरण २०२३/प्र.क्र.८१/ टेक्स-५, दि. २८ ऑगस्ट, २०२४.

प्रस्तावना:-

महाराष्ट्र राज्याला वस्त्रोद्योग क्षेत्रात दीर्घकाळचा इतिहास असून राज्याचे वस्त्रोद्योगातील योगदान उत्साहवर्धक आहे. महाराष्ट्र राज्य कापड उत्पादनाचे एक महत्त्वाचे केंद्र म्हणून उदयास आले असून यामुळे राज्याची आर्थिक वाढ झाली आहे तसेच वस्त्रोद्योगाचा रोजगार निर्मितीमध्ये महत्त्वाचा वाटा आहे. तथापि, राज्यातील वस्त्रोद्योग क्षेत्रामध्ये मोठया प्रमाणात प्रदुषण आहे. जागतिक स्तरावर बदलत्या फॅशन ट्रेंड आणि बदलत्या शैलीच्या पसंतींमुळे लोक कपडे टाकून देतात. तसेच जागतिक स्तरावर जलदपणे बदलणाऱ्या फॅशनमुळे दरमहा कोट्यवधी कपडे जुने होतात, त्यामुळे वस्त्रोद्योगामध्ये मोठया प्रमाणात कचरा निर्माण होतो. फेकून दिलेले कपडे लँडफिलमध्ये जमा होऊ देण्याऐवजी आणि कचरा म्हणून वर्गीकृत करण्याऐवजी, या कचऱ्याचा पुनर्वापर करून पर्यावरणीय जबाबदारी आणि संसाधन कार्यक्षमतेला प्रोत्साहन देणे ही काळाची गरज आहे. त्यामुळे वस्त्रोद्योग क्षेत्रातील शाश्वत उत्पादनासाठी पर्यावरणपूरक व हरित तंत्रज्ञानाचा अवलंब करण्यासाठी सांडपाणी प्रक्रिया केंद्र (ईटीपी) आणि संयुक्त सांडपाणी प्रक्रिया केंद्र, झिरो लिक्विड डिस्चार्ज (झेडएलडी) साठी सहाय्य, सौर प्रकल्पांना मदत, कॉमन स्टीम जनरेशन प्लांट तसेच बारा पुनर्प्रक्रीया प्रकल्पांची स्थापना करण्याचा निर्णय एकात्मिक आणि शाश्वत वस्त्रोद्योग धोरण, २०२३-२८ या धोरणांन्वये घेण्यात आला आहे. पुनर्प्रक्रीयेद्वारे वस्त्रोद्योग क्षेत्रातील कचऱ्याच्या प्रमाणात घट होऊन नैसर्गिक संसाधनांचे संवर्धन होईल. पुनर्वापराद्वारे कच्च्या मालाची मागणी कमी होऊन प्रदूषण तसेच हरितगृह

वायू उत्सर्जन कमी होईल. यासाठी जुन्या वस्त्रोद्योग उत्पादनांचे रिड्यूस, रियुज व रिसायकल करण्यासाठी राज्यामध्ये बारा नवीन पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पांची स्थापना करण्याच्या अनुषंगाने जुन्या वस्त्रोद्योग उत्पादनाच्या पुर्नप्रक्रियेसाठी स्थापना करण्यात येणाऱ्या नवीन पुर्नप्रक्रिया प्रकल्पांना भांडवली अनुदान देण्यासाठी मार्गदर्शक सूचना जाहिर करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

उपरोक्त प्रस्तावनेमध्ये नमूद केल्यानुसार, प्रस्तूत शासन निर्णयान्वये राज्यामध्ये बारा नवीन पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पांची स्थापना करण्याच्या अनुषंगाने जुन्या वस्त्रोद्योग उत्पादनांच्या पुनर्प्रकियेसाठी स्थापना करण्यात येणाऱ्या पात्र नवीन पुर्नप्रक्रिया प्रकल्पांना भांडवली अनुदान देण्यासाठी खालीलप्रमाणे मार्गदर्शक सूचना विहित करण्यात येत आहेत :-

१. उद्दिष्टे:-

१.१ शाश्वतता:- वापरलेल्या कपड्यांच्या पुनर्वापराला प्रोत्साहन देऊन वस्त्रोद्योग उत्पादन आणि वापराची शाश्वतता वाढविणे, त्यामुळे फॅशन उद्योगामुळे होणारी पर्यावरणाची हानी कमी करणे आणि वस्त्रोद्योगाचे जीवनचक्र विस्तारित करणे.

१.२ रिड्यूस, रियुज व रिसायकल (३ आर तत्त्वे) :- वस्त्रोद्योगातील कचरा कमी करणे, शक्य असलेल्या वस्त्रोद्योग उत्पादनांचा पुनर्वापर करणे आणि जुन्या वस्त्रोद्योग उत्पादनांची पुनर्प्रक्रीया करणे.

१.३ पर्यावरणाचे संरक्षण:- वस्त्रोद्योगातील कचऱ्याचे प्रमाण कमी करणे, वस्त्रोद्योगाशी निगडीत प्रदूषण कमी करून पर्यावरणाचे संरक्षण करणे.

१.४ संसाधन कार्यक्षमता:- वापरलेल्या कपड्यांवर प्रभावीपणे प्रक्रिया करून त्या उत्पादनांचा पुनर्वापर करणे. परिणामी वस्त्रोद्योग उत्पादनासाठी नवीन कच्च्या मालाची गरज कमी होईल.

२.पात्रता:-

२.१ अनुभव:- अर्जदारांना पुनर्प्रक्रिया उद्योगात विशेषत: वापरलेल्या वस्त्रोद्योगाच्या प्रक्रिया आणि व्यवस्थापनात किमान तीन वर्षांचा अनुभव असावा.

२.२ औद्योगिक प्रमाणीकरण:- कंपन्यांकडे कचरा व्यवस्थापन आणि पुनर्प्रक्रियेशी संबंधित अद्यावत ISO प्रमाणपत्रे असल्यास अशा कंपन्यांना प्राधान्य देण्यात येईल.

२.३ उलाढाल:- पुनर्प्रक्रिया क्षेत्रामध्ये संबंधित कंपनीची वार्षिक उलाढाल किमान ५ कोटी रुपये असणे आवश्यक आहे.

२.४ तांत्रिक विशेषज्ञ:- कंपनीने वस्त्रोद्योग पुनर्प्रक्रिया क्षेत्रामध्ये विशेष ज्ञान आणि कौशल्ये असलेल्या तसेच तांत्रिक कर्मचाऱ्यांचा समावेश असणे आवश्यक आहे.

२.५ कार्यान्वयन क्षमता:- जुन्या, टाकाऊ वस्त्रोद्योगाचे संकलन, पृथक्करण करुन त्यांची क्रमवारी लावणे, तसेच प्रक्रिया आणि वितरण करणे या बाबींसाठी कंपनीकडे कार्यान्वयन क्षमता असणे आवश्यक आहे.

३. निवड प्रक्रिया-

पुनर्प्रक्रिया प्रकल्प उभारण्यास इच्छुक असलेल्या उद्योगांनी गुंतवणुकीचे तपशील, एकुण रोजगार निर्मिती, पर्यावरणावर होणारा परिणाम, पायाभूत सुविधा आणि प्रकल्प उभारणीची प्रस्तावित

कालमर्यादा या बाबी समाविष्ट करुन सर्वसमावेशक आणि तपशीलवार प्रकल्प अहवाल तयार करणे आवश्यक आहे. सदर प्रकल्प अहवाल तयार करताना या योजनेच्या पात्रता निकषांचे पालन करणे आवश्यक आहे. पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पांनी तपशीलवार सविस्तर प्रकल्प अहवाल (डीपीआर) वस्त्रोद्योग आयुक्तालयाकडे सादर करावेत. आयुक्त, वस्त्रोद्योग, नागपूर यांचे अध्यक्षतेखाली असलेली समिती सदर प्रकल्प अहवालांचे विहीत निकषांच्या आधारे तपासणी/छाननी करुन या योजनेचे विहीत निकष पूर्ण करणाऱ्या पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पांची शिफारस शासनास करेल. या समितीची रचना खालीलप्रमाणे असेल:-

१) आयुक्त, वस्त्रोद्योग, नागपूर	अध्यक्ष
२) इंडियन टेक्निकल टेक्सटाईल असोसिएशनचे एक प्रतिनिधी	सदस्य
३) इंडियन इन्स्टिटयूट ऑफ टेक्नॉलॉजी, मुंबईचे एक प्रतिनिधी	सदस्य
४) सस्मिरा (SASMIRA) चे एक प्रतिनिधी	सदस्य
५) व्हीजेटीआय चे एक प्रतिनिधी	सदस्य
६) डीकेटीईचे एक प्रतिनिधी	सदस्य
७) बिट्राचे एक प्रतिनिधी	सदस्य
८) आयसीटीचे एक प्रतिनिधी	सदस्य
९) नॉन कन्व्हेंशनल फायबर्स असोसिएशन (NCFA) चे एक प्रतिनिधी	सदस्य
१०) द क्लॉथिंग मॅन्युफॅक्चुर्रस असोसिएशन ऑफ इंडिया (CMAI) चे एक प्रतिनिधी	सदस्य
११) सह आयुक्त (वस्त्रोद्योग)	सदस्य सचिव

वरील समितीने शिफारस केलेल्या पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पांचे तपासणी/छाननी शासनाव्दारे करण्यात येईल आणि त्यानंतर पात्र प्रकल्पांना शासनाकडून प्रकल्प उभारण्यासाठी हेतू-पत्र (Letter of Intent) निर्गमित करण्यात येईल.

३. भांडवली अनुदान वितरणाचे निकष:-

जुन्या वस्त्रोद्योग उत्पादनांच्या पुनर्प्रक्रियेसाठी स्थापन करण्यात येणाऱ्या नवीन पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पांनी मुदती कर्ज, अंशत: स्व-अर्थसहाय्याने किंवा पूर्णत: स्व-अर्थसहाय्याने स्थापित केलेल्या पात्र यंत्र व यंत्रसामग्रीच्या ५० टक्के किंवा रु.२.०० कोटी यापैकी जे कमी असेल इतके भांडवली अनुदान देण्यात येईल. राज्यातील सहा महसूली विभागांमध्ये प्रत्येकी दोन अशा जास्तीत जास्त बारा पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पांना सदर अनुदान दिले जाईल. एकात्मिक व शाश्वत वस्त्रोद्योग धोरण, २०२३-२८ कालावधीमध्ये पुनर्प्रक्रिया प्रकल्प उत्पादनाखाली आल्यानंतर सदर प्रकल्पास खालीलप्रमाणे दोन हप्त्यांमध्ये भांडवली अनुदान प्रकल्पाच्या बँक खात्यामध्ये जमा करण्यात येईल.:-

१) पहिला हप्ता:- पुनर्प्रक्रिया प्रकल्प उत्पादनाखाली आल्याच्या १२ महिन्यांनंतर पात्र रकमेच्या ६०% रक्कम.

२) दुसरा हप्ता:- पुनर्प्रक्रिया प्रकल्प उत्पादनाखाली येऊन प्रकल्प पूर्ण क्षमतेने सुरु झाल्याच्या २४ महिन्यांनंतर पात्र रकमेच्या ४०% रक्कम.

अनुदान वितरणाच्या अटी:-

(१) पहिला हप्ता:- १) पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पांनी स्थापित केलेल्या यंत्र व यंत्रसामुग्रीसाठी एकूण पात्र विचारात घेऊन पहिला हप्ता, प्रकल्प ७० टक्के व त्यापेक्षा जास्त क्षमतेने उत्पादनाखाली आल्यावर १२ महिन्यानंतर वितरीत करण्यात येईल.

२) जर संबंधित पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पाने पहिल्या हप्त्यापुर्वी मान्यताप्राप्त विस्तृत प्रकल्प अहवालामध्ये (डीपीआर) नमूद केलेली गुंतवणूकीची रक्कम पुर्णपणे प्रकल्पावर खर्च केली नसेल तर, जितकी रक्कम पहिल्या हप्त्यावेळी पात्र यंत्रसामुग्रीसाठी खर्च केली आहे, ती रक्कम विचारात घेऊन भांडवली अनुदानाची पहिल्या हप्त्याची रक्कम वितरीत करण्यात येईल.

३) पहिला हप्ता वितरीत करतांना वस्त्रोद्योग प्रकल्प एन.पी.ए. मध्ये नसल्याबाबत संबंधित बँक/ वित्तीय संस्थेचे प्रमाणपत्र आवश्यक राहील.

(II) दुसरा हप्ता:- १) भांडवली अनुदानाचा दुसरा हप्ता वितरीत करतांना असा पुनर्प्रक्रिया प्रकल्प पूर्ण क्षमतेने सुरू होणे व पात्र यंत्रसामुग्रीकरीता पुर्ण रक्कम खर्च करणे आवश्यक असल्याचे विचारात घेउन अनुदानाचा दुसरा हप्ता वितरीत करण्यात येईल. तसेच पहिल्या वर्षात खर्च / गुंतवणूक न झालेली परंतु आता खर्च/गुंतवणूक केलेली उर्वरीत देय्य रक्कमेवर देखील भांडवली अनुदान वितरीत करण्यात येईल.

२) दुसरा हप्ता वितरीत करतांना पुनर्प्रक्रिया प्रकल्प एन.पी.ए. मध्ये नसल्याबाबत संबंधित बँक /वित्तीय संस्थेचे प्रमाणपत्र आवश्यक राहील.

३) दुसरा हप्ता वितरीत करण्यापूर्वी सदर पुर्नप्रक्रिया प्रकल्पांची संबंधित प्रादेशिक उपायुक्त यांनी तपासणी करुन अहवाल आयुक्त (वस्त्रोद्योग) यांचेमार्फत शासनास सादर करावा.

४. नवीन वस्त्रोद्योग प्रकल्पांसाठी भांडवली अनुदान मंजूरीची कार्यपध्दती:-

१) ज्या पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पांना शासनाने प्रकल्प उभारण्यासाठी हेतू-पत्र (Letter of Intent) निर्गमित केले आहेत, त्या पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पाने विभागाच्या www.etextile.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर व्यवसाय आवेदन अर्ज (Business Application Form) भरुन नोंदणी पूर्ण करणे आवश्यक आहे. या अर्जामध्ये पुनर्प्रक्रिया प्रकल्प आणि त्या प्रकल्पाचे आर्थिक तपशील नमूद करण्यात यावेत. सदर अर्ज भरल्यानंतर हा अर्ज आयुक्त, वस्त्रोद्योग, नागपूर यांच्याकडे ऑनलाईन छाननीसाठी सादर करण्यात येईल. सदर अर्जाची छाननी आयुक्त, वस्त्रोद्योग, नागपूर यांनी केल्यानंतर पात्र वस्त्रोद्योग प्रकल्पांनी नोंदणी शुल्क भरण्याची प्रक्रिया पूर्ण करणे आवश्यक आहे. विहित नोंदणी शुल्क भरल्यानंतर वस्त्रोद्योग घटकांच्या नोंदणीची प्रक्रिया पूर्ण होईल.

(टिप:- प्रकल्पाच्या नोंदणी अर्जाच्या नमून्यांसाठी वाचा क्र.४ येथील शासन निर्णयासोबतच्या सहपत्रांची यादी पहावी.)

२) पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पाने सदर नोंदणी प्रक्रिया पूर्ण केल्यानंतर ऑनलाईन प्रणालीव्दारे स्वयंचलित Textile Registration Number (TRN) उत्पन्न होईल, ज्याचा वापर भांडवली अनुदान प्राप्तीसाठी करण्यात येईल.

३) पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पाने भांडवली अनुदानाची मागणी करण्यासाठी प्रकल्प उत्पादनात आल्याच्या दिनांकापासून १२ महिन्यानंतर ऑनलाईन पध्दतीने अर्ज सादर करावा.

४) भांडवली अनुदानाची मागणीसाठी अर्ज करणाऱ्या पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पाने ऑनलाईन अर्जामध्ये वाचा क्र.४ येथील शासन निर्णयामधील प्रमाणपत्रे अपलोड करावीत.

५. वस्त्रोद्योग धोरणांतर्गत भांडवली अनुदानाच्या मंजुरीची प्रक्रिया-

i. पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पांनी भांडवली अनुदान मंजूरीसाठी www.etextile.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर ऑनलाईन अर्ज सादर करावेत.

ii. परिपूर्ण भरलेले भांडवली अनुदानासाठीचे अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर तपशीलवार प्रकल्प अहवालासह प्रत्येक पुनर्प्रक्रिया प्रस्तावांची छाननी आयुक्त, वस्त्रोद्योग, नागपूर करतील. तसेच आवश्यकता भासल्यास आयुक्त, वस्त्रोद्योग, नागपूर यांच्या निर्देशावरून प्रादेशिक उपायुक्त, वस्त्रोद्योग यांच्याकडून विचाराधीन वस्त्रोद्योग प्रकल्पांची प्रत्यक्ष पडताळणी करण्यात येईल.

iii. प्राप्त झालेल्या ऑनलाईन प्रस्तावांची तपासणी करून आयुक्त, वस्त्रोद्योग, नागपूर यांनी त्यांच्या शिफारशीसह सदर प्रस्ताव शासनास सादर करावेत.

iv. ऑनलाईन प्राप्त झालेल्या अर्जामध्ये पात्र रकमेनुसार अनुदानाची मागणी करण्यात आली आहे किंवा कसे याबाबतची तपासणी आयुक्त, वस्त्रोद्योग, नागपूर करतील. तसेच सदर प्रस्तावात काही त्रुटी असल्यास त्या त्रुटीच्या कारणांसह आयुक्त, वस्त्रोद्योग, नागपूर संबंधित वस्त्रोद्योग प्रकल्पांस ऑनलाईन पध्दतीने परत करतील.

v. आयुक्त, वस्त्रोद्योग, नागपूर यांच्याकडून शासनास प्राप्त झालेल्या प्रस्तावावर शासनस्तरावर ऑनलाईन तपासणी करून प्रस्ताव अ.मु.स./प्र.स./सचिव (वस्त्रोद्योग) यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीच्या मान्यतेसाठी सादर केला जाईल. तसेच प्रस्तावात काही त्रुटी असल्यास प्रकरणपरत्वे आयुक्त, वस्त्रोद्योग, नागपूर यांचेकडून त्रुटीची पुर्तता करून घेऊन प्रस्ताव उक्त समितीच्या मान्यतेसाठी सादर करण्यात येईल.

vii. आयुक्त, वस्त्रोद्योग, नागपूर यांच्याकडून पडताळणी होऊन प्राप्त झालेल्या प्रस्तावास खालील समिती भांडवली अनुदान मंजूर करेल. सदर समितीमध्ये खालील अधिकाऱ्यांचा समावेश असेल:-

१) अ.मु.स./प्र.स./सचिव (वस्त्रोद्योग)	अध्यक्ष
२) अ.मु.स./प्र.स./सचिव (नियोजन)	सदस्य
३) अ.मु.स./प्र.स./सचिव (वित्त)	सदस्य
४) आयुक्त, वस्त्रोद्योग, नागपूर	सदस्य
५) सह/उप सचिव (टेक्स-५)	सदस्य सचिव

सदर समितीची बैठक आवश्यकतेनुसार आयोजित करून भांडवली अनुदानासाठी शासनास प्राप्त झालेल्या प्रस्तावांवर समिती निर्णय घेईल. तदनंतर शासन मान्यतेने सदर प्रकल्पांना भांडवली अनुदान वितरणाचे आदेश निर्गमित करण्यात येतील.

६. पुनर्प्रक्रिया प्रकल्पांना भांडवली अनुदान या योजनेसाठी निधीची अर्थसंकल्पीय तरतूद खालील नमुद केलेल्या लेखाशिर्षाखाली करून त्यातून सदर योजनेवरील खर्च भागविण्यात येईल.

"मागणी क्रमांक व्ही-२
२८५१, ग्रामोद्योग व लघुउद्योग,
(११०), संमिश्र ग्रामोद्योग व लघुउद्योग आणि सहकारी संस्था,
(०३) एकात्मिक व शाश्वत वस्त्रोद्योग धोरण २०२३-२८,
(०३) (०६) एकात्मिक व शाश्वत वस्त्रोद्योग धोरण २०२३-२८ अंतर्गत भांडवली
अनुदान योजना २०२३-२८,
(२८५१ ७४५४) ३३, अर्थसहाय्य."

७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०२५१०१७१५११०९२८०२ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने सांक्षाकित करण्यात आला आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

SHRIKRISHNA BABURAO PAWAR

Digitally signed by SHRIKRISHNA BABURAO PAWAR
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=CO-OPERATION MARKETING AND TEXTILE DEPARTMENT, 2.5.4.20=631cf5e4544a7032340c686106b15138df3ef3b889e86fb2026c1add12d27e41, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=2FAFF40BB05D156355556F7264A3A59AD12DD42F183422309976C41CE28C0A1D, cn=SHRIKRISHNA BABURAO PAWAR
Date: 2025.10.17 15:12:40 +05'30'

(श्रीकृष्ण पवार)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:

१) मा. राज्यपालांचे प्रधान सचिव.
२) मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे अपर मुख्य सचिव.
३) मा. उप मुख्यमंत्री तथा मंत्री (नगर विकास, गृहनिर्माण) महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव.
४) मा. उप मुख्यमंत्री तथा मंत्री (वित्त व नियोजन) महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव.
५) मा. मंत्री (सर्व) महाराष्ट्र राज्य यांचे खाजगी सचिव.
६) मा. राज्य मंत्री (सर्व) महाराष्ट्र राज्य यांचे खाजगी सचिव.
७) मा. विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानसभा यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
८) मा.विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई
९) मा. खासदार (सर्व) महाराष्ट्र राज्य.
१०) मा. आमदार (सर्व) महाराष्ट्र राज्य.
११) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
१२) सर्व अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१३) आयुक्त (वस्त्रोद्योग) वस्त्रोद्योग आयुक्तालय, नागपूर.
१४) संचालक (रेशीम), रेशीम संचालनालय, नागपूर.

१५) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
१६) महालेखापाल, (लेखा व लेखा अनुज्ञेयता/लेखा परिक्षा) महाराष्ट्र राज्य १/२, मुंबई/नागपूर.
१७) वस्त्रोद्योग विभागातील सर्व कार्यासने.
१८)निवड नस्ती (कार्यासन टेक्स-५).